

gouda
25 juni 2025

dossiernummer

001

onderwerp

Wijze van behandeling Gemeenschappelijke regelingen Gouda

Gevraagd besluit

De gemeenteraad van Gouda besluit:

1. Bijgevoegde keuzematrix 'Sturen op Gemeenschappelijke Regelingen, vast te stellen als werkwijze voor de behandeling van Gemeenschappelijke Regelingen door de gemeenteraad.
2. De voorgestelde indeling van de behandelwijze van gemeenschappelijke regelingen vast te stellen voor de periode van 2 jaar, na deze periode de indeling te evalueren.
3. Deze werkwijze te gebruiken binnen de huidige verordening op de commissies uit 2023.
4. Een werkgroep vanuit de raad in te stellen voor de uitvoering van een onderzoek, naar de oprichting van een commissie Verbonden Partijen. De uitkomsten aan de raad te rapporteren, uiterlijk het vierde kwartaal van 2026.

Samenvatting

De gemeenteraad van Gouda wordt voorgesteld een keuzematrix 'Sturen op Gemeenschappelijke Regelingen' vast te stellen, waarmee de behandeling van gemeenschappelijke regelingen (GR'n) gestructureerd wordt. Dit moet de gemeenteraad meer grip geven op de sturing van GR'n. Daarnaast wordt een werkgroep ingesteld om te onderzoeken of er een commissie 'Verbonden Partijen' nodig is, met rapportage in het vierde kwartaal van 2026.

De werkgroep heeft een keuzematrix ontwikkeld, die helpt bij het bepalen van de juiste sturingsmaatregelen per Gemeenschappelijke Regeling (GR), gebaseerd op taakomvang, beleidsbeïnvloeding en het aantal deelnemende gemeenten. De gemeenteraad kan hierdoor effectiever sturen op de GR'n.

De nieuwe werkwijze wordt na twee jaar geëvalueerd. Kortom, de nieuwe aanpak biedt meer grip en effectiviteit in de samenwerking met GR'n, met een evaluatie na twee jaar.

Toelichting

Samenwerking tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen

Gemeenten werken in verschillende samenwerkingsverbanden om taken effectiever en efficiënter uit te voeren. Een belangrijke vorm van samenwerking is met zogenaamde gemeenschappelijke regelingen (GR'n). Dit zijn organisaties, zowel privaatrechtelijk als publiekrechtelijk, waarop de gemeente bestuurlijke invloed kan uitoefenen en waarmee financiële belangen spelen. In de begroting van de gemeente Gouda wordt een aparte paragraaf gewijd aan gemeenschappelijke regelingen, ook wel genoemd verbonden partijen.

Uitdagingen en oplossing

Tijdens de behandeling van GR'n, in zowel de raadscommissies als de vergaderingen van de gemeenteraad, is herhaaldelijk aangegeven dat raadsleden op zoek zijn naar manieren om meer grip te krijgen op deze regelingen.

Hoewel raadsleden verschillende sturingsmaatregelen tot hun beschikking hebben om invloed uit te oefenen op GR, is het op dit moment niet duidelijk hoe deze sturingsmaatregelen het beste ingezet kunnen worden en op welk moment dit het meest effectief is.

In reactie op deze behoefte is de werkgroep 'Verbonden Partijen' opgericht. Deze werkgroep bestond uit Gert van den Brink (CU), Corina Kerkmans (PvdD), Paul Ruijgrok (VVD), Jan de Koning (GBG) en Rolf van der Mije (Fractie van der Mije). De werkgroep heeft een voorstel ontwikkeld om de sturing op gemeenschappelijke regelingen te verbeteren. Dit voorstel is uitgewerkt in het raadsvoorstel, samen met een bijgevoegde werkwijze en een keuzematrix.

De GR'n waarbij de gemeente Gouda is aangesloten, zijn de volgende:

- Promen
- Hecht
- Veiligheidsregio Midden-Holland
- Groene Hart Rekenkamer
- BSGR
- Groenalliantie
- ODMH
- GR Midden-Holland
- Streekarchief
- GR Jeugd en WMO
-

Werkwijze werkgroep

- Om te komen tot het opstellen van de keuzematrix zijn de GR'n benaderd met een set vragen (bijlage 1). De GR Jeugd en WMO heeft geen vragenlijst ingevuld omdat deze GR Na het onderzoek is ingevoerd.

Deze set vragen was gericht op het verkrijgen van consistente antwoorden die met elkaar vergeleken konden worden. De vragen waren gericht op het in kaart brengen van de specifieke taken, de mate van beleidsbeïnvloeding en het aantal deelnemende gemeenten.

De beantwoording heeft geleid tot de samenstelling van wegingsfactoren voor een keuzematrix, waarin de verschillende regelingen worden beoordeeld. De gekozen sturingsmaatregelen komen allen voort uit de Wet gemeenschappelijke regelingen. De GR'n zijn samenwerkingsverbanden tussen gemeenten en/of andere openbare lichamen om bepaalde taken gezamenlijk uit te voeren. Het doel van deze sturingsmaatregelen is om ervoor te zorgen dat de betrokken gemeenten invloed kunnen uitoefenen op het beleid en de uitvoering van de regeling en dat er transparantie is in het proces.

Keuzematrix

De keuzematrix biedt vervolgens een overzichtelijke manier om te bepalen welke sturingsmaatregelen die de raad ter beschikking heeft het meest effectief zijn voor elke regeling en helpt de gemeenteraad bij het nemen van weloverwogen besluiten over de (invloed op) gemeenschappelijke regelingen waaraan Gouda deelneemt.

Figuur 1. De matrix met de gekozen wegingsfactoren

Keuzematrix	Brons	Zilver	Goud	Platina
Wettelijk gestandaardiseerde taken	Alleen	Overwegend		
Niet wettelijke maar wel gestandaardiseerd voor deelnemers	nvt	Alleen	Overwegend	
Beleidsarm of beleidsrijk	Beleidsarm	Overwegend beleidsarm	Gemengd	Beleidsrijk
Specifieke standaard taken voor deelnemers	Nee	Ja, maar standaard		Ja maar niet standaard
Aantal deelnemende gemeenten	Zeer groot (+15)	Redelijk aantal (5-15)	Klein aantal (-5)	

Uitleg van de matrix:

- **Wettelijk gestandaardiseerde taken:** Dit zijn taken die door de wet/hogere overheid aan gemeenten zijn opgedragen en gezamenlijk via een GR uitgevoerd worden.
- **Niet-wettelijke maar gestandaardiseerde taken:** Taken die gemeenten niet verplicht zijn maar die ze gezamenlijk uitvoeren om efficiëntie te verhogen.
- **Beleidsarm en beleidsrijk:** Dit geeft aan in hoeverre een regeling beleidskeuzes beïnvloedt. Een beleidsarme regeling richt zich meer op de uitvoering van bestaande taken, terwijl een beleidsrijke regeling meer invloed heeft op de ontwikkeling van beleid.
- **Specifieke (standaard) taken voor deelnemers:** Dit zijn taken die specifiek voor de deelnemende gemeenten zijn afgesproken.
- **Aantal deelnemende gemeenten:** Dit geeft inzicht in de schaal van de regeling

GR'n → set vragen → plaats in matrix → geeft score per GR (goud, zilver, brons) → per score een sturingsmechanisme voor de raad

Op basis van deze wegingsfactoren zijn vervolgens scores toegekend, variërend van **brons**, **zilver**, **goud**, tot **platina** (bijlage 2). Elke score staat voor uiteindelijk voor bijbehorende sturingsmaatregelen.

Hieronder volgt een duiding van de negen genoemde sturingsmaatregelen.

Sturing via zienswijze in de Planning- en Controlcyclus van de GR zelf

Dit houdt in dat de deelnemende gemeenten de mogelijkheid hebben om een zienswijze te geven over de plannen en financiële ramingen die binnen de GR worden gepresenteerd. Deze zienswijze wordt ingebracht tijdens de planning- en controlcyclus van de GR, wat doorgaans jaarlijkse of halfjaarlijkse overlegmomenten zijn waarin het beleid en de financiën van de GR worden besproken.

Sturing door de raad door het indienen van een kaderstellend document bij de GR

De gemeenteraad kan via een kaderstellend document richting geven aan de gemeenschappelijke regeling. Dit document bevat de kaders waarbinnen de GR haar taken moet uitvoeren, zoals beleidskeuzes, financiële grenzen, of andere doelstellingen. Het is een belangrijke manier voor de raad om te zorgen dat de GR haar werkzaamheden afstemt op de bredere doelstellingen van de gemeente.

Sturing door het meegeven van een inbreng aan het college voorafgaand aan de Planning- en Controlcyclus van de GR

Het college van burgemeester en wethouders kan voorafgaand aan de planning- en controlcyclus van de GR input aanleveren. Deze inbreng kan beleidsmatig, financieel of inhoudelijk zijn en dient als basis voor het overleg binnen de GR. Dit stelt het college in staat om sturing te geven op de samenwerking voordat concrete plannen en begrotingen worden gepresenteerd.

Sturing via de eigen Planning- en Controlcyclus van de gemeente

De eigen planning- en controlcyclus van de gemeente is een interne cyclus waarin de gemeente haar eigen beleid, financiën en uitvoering monitort en bijstuurt. Gemeenten kunnen via deze cyclus invloed uitoefenen op de gemeenschappelijke regeling door bijvoorbeeld middelen te reserveren of prioriteiten aan te geven die invloed hebben op de GR.

Sturing door en via gedelegeerden in een klankbordgroep, benoemd door de raad

De gemeenteraad kan gedelegeerden aanwijzen die zitting nemen in een klankbordgroep, een soort adviesgroep voor de GR. Deze gedelegeerden brengen de standpunten van de gemeenteraad in de klankbordgroep en fungeren als een extra kanaal voor de raad om invloed uit te oefenen op de beslissingen die binnen de GR worden genomen en de daarbij gevolgde processen.

Periodieke bespreking van het beleid van de GR in de raad of commissie

De gemeenteraad bespreekt periodiek het beleid van de GR, bijvoorbeeld:

- Niet: Er is geen vaste bespreking, maar de raad kan altijd verzoeken om een bespreking.
- Tweejaarlijks: Het beleid van de GR wordt om het jaar besproken.
- Eén keer per vier jaar: Het beleid van de GR wordt eens in de vier jaar besproken.
- Alleen als daar aanleiding toe bestaat, op verzoek van de raad of het college: De bespreking vindt alleen plaats wanneer de raad of het college dat nodig acht.

Meegeven van input aan de wethouder, kaderstellend document aan de wethouder

Gemeenteraden kunnen input meegeven aan de wethouder die namens de gemeente betrokken is bij de gemeenschappelijke regeling. Dit kan in de vorm van een kaderstellend document, waarin duidelijk wordt aangegeven wat de prioriteiten van de gemeente zijn en welke beleidsdoelen nagestreefd moeten worden binnen de regeling. Het doel is om het beleid per regeling te verduidelijken en te sturen.

Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf

De gemeenschappelijke regeling zelf kan de gemeenten verzoeken om een zienswijze over een bepaald onderwerp of plan binnen de GR. Dit is een manier voor de GR om zeker te stellen dat de gemeenten hun goedkeuring of feedback geven op belangrijke besluiten.

Evaluatie regeling

- **Als mogelijkheid opnemen in de GR:** Het opnemen van een mogelijkheid voor evaluatie in de regeling zelf. Dit betekent dat de regeling het proces van evaluatie niet verplicht stelt, maar het wel mogelijk maakt.
- **Als verplichting opnemen in de GR, eens per vier jaar:** Het verplicht stellen van een evaluatie van de GR eens in de vier jaar, om te controleren of de doelstellingen en de samenwerking nog steeds effectief zijn en of de regeling aangepast moet worden.

Deze sturingsmaatregelen zijn bedoeld om de betrokken gemeenten voldoende invloed te geven op de uitvoering van een gemeenschappelijke regeling en om te zorgen voor een goede afstemming tussen de gemeentelijke doelstellingen en het beleid binnen de regeling. Ze bieden verschillende manieren van toezicht, beleidsinput en evaluatie die helpen bij het effectief sturen van de samenwerking tussen gemeenten in de GR. Het uiteindelijke doel is om te waarborgen dat de GR goed aansluit bij de belangen en prioriteiten van de deelnemende gemeenten.

De bijgevoegde matrix biedt inzicht in de wijze waarop de gemeente grip kan krijgen op de GR'n en verbonden partijen. Het doel van de werkgroep is om een betere afstemming en sturing te realiseren, met oog voor de specifieke kenmerken van iedere regeling. Dit is verder uitgewerkt in onderstaand voorstel voor een indeling per regeling

Voorstel voor indeling van de GR'n

Promen Platina

Promen voert overwegend wettelijk gestandaardiseerde taken uit. Niet-wettelijke taken zijn gestandaardiseerd voor de deelnemers. Het is een beleidsrijke GR met speciale taken voor de deelnemers. De GR kent een redelijk aantal deelnemers. Met name door de factoren beleidsrijk en specifieke taken is het Label Platina gekozen.

Sturingsmaatregel:

- Sturing door het voorafgaand aan de P&C cyclus van de GR meegeven van een inbreng aan het college
- Sturing door en via gedelegeerden in klankbordgroep die zijn benoemd door raad
- Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- Tweejaarlijks bespreken van beleid in de raad of commissie
- Evaluatie als mogelijkheid opnemen in de GR

Hecht Goud/zilver

Hecht voert overwegend wettelijk gestandaardiseerde taken uit. Niet-wettelijke taken zijn gestandaardiseerd voor de deelnemers. Het is een overwegend beleidsarme GR met standaard en niet standaard taken voor de deelnemers. De GR kent een groot aantal deelnemers. Met name door de factoren beleidsarm en groot aantal deelnemers is het Label Goud/zilver gekozen.

Sturingsmaatregel:

- Sturing via zienswijze in P&C Cyclus van de GR zelf
- Sturing door als raad een kaderstellend document in te dienen bij de GR
- Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- Tweejaarlijks bespreken van beleid in de raad of commissie
- Evaluatie als mogelijkheid opnemen in de GR

Veiligheidsregio Midden-Holland Zilver

De Veiligheidsregio voert overwegend wettelijk gestandaardiseerde taken uit. Niet-wettelijke taken zijn gestandaardiseerd voor de deelnemers. Het is een overwegend beleidsarme GR met standaard taken voor de deelnemers. De GR kent een groot aantal deelnemers. Met name door de factoren beleidsarm, standaard taken en groot aantal deelnemers is het Label Zilver gekozen.

Sturingsmaatregel:

- Sturing via zienswijze in P&C Cyclus van de GR zelf
- Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- Een keer per vier jaar bespreken van beleid in de raad of commissie
- Evaluatie eens per vier jaar als verplichting opnemen in de GR

Groene Hart Rekenkamer **Brons**

De Groene Hart Rekenkamer voert alleen wettelijk gestandaardiseerde taken uit. Niet-wettelijke taken zijn niet van toepassing. Het is een beleidsarme GR die geen standaard taken voor de deelnemers uitvoert. De GR kent een redelijk aantal deelnemers. Met name door de factoren alleen wettelijke taken en beleidsarm is het Label Brons gekozen.

Sturingsmaatregel:

- Sturing via de eigen P&C cyclus
- Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- Sturing door en via gedelegeerden in een programmaraad die zijn benoemd door de raad
- Bespreken van beleid in de raad of commissie alleen als daar aanleiding toe bestaat op verzoek van de raad of het college
- Evaluatie eens per vier jaar als verplichting opnemen in de GR

BSGR **Brons**

De BSGR voert alleen wettelijk gestandaardiseerde taken uit. Niet-wettelijke taken zijn niet van toepassing. Het is een beleidsarme GR die alleen standaard taken voor de deelnemers uitvoert. De GR kent een redelijk aantal deelnemers. Met name door de factoren alleen wettelijke taken en beleidsarm is het Label Brons gekozen.

Sturingsmaatregel:

- Sturing via de eigen P&C cyclus
- Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- Bespreken van beleid in de raad of commissie alleen als daar aanleiding toe bestaat op verzoek van de raad of het college
- Evaluatie eens per vier jaar als verplichting opnemen in de GR

Groenalliantie **Platina**

De Groenalliantie voert weinig wettelijk en niet-wettelijk gestandaardiseerde taken uit. Het is een beleidsrijke GR met speciale taken voor de deelnemers. De GR kent een redelijk aantal deelnemers. Met name door de factoren beleidsrijk en specifieke taken is het Label Platina gekozen.

Sturingsmaatregel:

- Sturing door het voorafgaand aan de P&C cyclus van de GR meegeven van een inbreng aan het college
- Sturing door en via gedelegeerden in een klankbordgroep die zijn benoemd door de raad
- Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- Tweejaarlijks bespreken van beleid in de raad of commissie
- Evaluatie als mogelijkheid opnemen in de GR

ODMH **Platina**

De ODMH voert overwegend wettelijk gestandaardiseerde taken uit. Niet-wettelijke taken zijn gestandaardiseerd voor de deelnemers. Het is een beleidsrijke GR met speciale taken voor de deelnemers. De GR kent een redelijk aantal deelnemers. Met name door de factoren beleidsrijk en specifieke taken is het Label Platina gekozen.

Sturingsmaatregel:

- Sturing door het voorafgaand aan de P&C cyclus van de GR meegeven van een inbreng aan het college

- Sturing door en via gedelegeerden in klankbordgroep die zijn benoemd door raad
- Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- Tweejaarlijks bespreken van beleid in de raad of commissie
- Evaluatie als mogelijkheid opnemen in de GR

Midden-Holland *Platina*

De regio Midden-Holland voert geen wettelijk of niet-wettelijk gestandaardiseerde taken uit. Het is een beleidsrijke GR met speciale taken voor de deelnemers. De GR kent een redelijk aantal deelnemers. Met name door de factoren beleidsrijk en specifieke taken is het Label Platina gekozen.

Sturingsmaatregel:

- Sturing door het voorafgaand aan de P&C cyclus van de GR meegeven van een inbreng aan het college
- Sturing door en via gedelegeerden in klankbordgroep die zijn benoemd door raad
- Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- Tweejaarlijks bespreken van beleid in de raad of commissie
- Evaluatie als mogelijkheid opnemen in de GR

Streekarchief *Zilver*

Het Streekarchief voert overwegend wettelijk gestandaardiseerde taken uit. Niet-wettelijke taken zijn overwegend gestandaardiseerd voor de deelnemers. Het is een beleidsarme GR met niet standaard taken voor de deelnemers. De GR kent een redelijk aantal deelnemers. Met name door de factor niet standaard taken is het Label Zilver gekozen.

Sturingsmaatregel:

- Sturing via zienswijze in P&C Cyclus van de GR zelf
- Sturing door als raad een kaderstellend document in te dienen bij de GR
- Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- Bespreken van beleid in de raad of commissie alleen als daar aanleiding toe bestaat op verzoek van de raad of het college
- Evaluatie eens per vier jaar als verplichting opnemen in de GR

GR Jeugd en WMO *Platina*

De GR Jeugd en WMO voert overwegend wettelijk gestandaardiseerde taken uit. Niet-wettelijke taken zijn overwegend gestandaardiseerd voor de deelnemers. Het is een beleidsrijke GR met gestandaardiseerde taken voor de deelnemers. De GR kent een redelijk aantal deelnemers. Met name door de factor beleidsrijk is het Label Platina gekozen.

Sturingsmaatregel:

- Sturing door het voorafgaand aan de P&C cyclus van de GR meegeven van een inbreng aan het college
- Sturing door en via gedelegeerden in klankbordgroep die zijn benoemd door de raad
- Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- Tweejaarlijks bespreken van beleid in de raad of commissie
- Evaluatie als mogelijkheid opnemen in de GR

Evaluatie van de werkwijze

De voorgestelde werkwijze zal na twee jaar worden geëvalueerd. De evaluatie richt zich op de effectiviteit van de huidige aanpak en de mate waarin de gemeenteraad grip heeft gekregen op de gemeenschappelijke regelingen. De evaluatie zal mede afhankelijk zijn van de ervaringen van de raadsleden en de griffie in de uitvoering van de maatregelen.

Bijlagen

- Keuzematrix
- Vragen aan de gemeenschappelijke regelingen

Bijlage 1: Vragen aan de gemeenschappelijke regelingen

1. *Een inventarisatie welke taken er door de GR worden uitgevoerd. Dat mag uiteraard kort. Met, als dat het kader van de ambtelijke ondersteuning mogelijk is, een vermelding of de taak beleidsarm of beleidsrijk is.*

Te verdelen in de volgende categorieën:

- a. *Uitvoering van alleen wettelijke gestandaardiseerde taken;*
 - b. *Uitvoering van niet wettelijke maar wel gestandaardiseerde taken voor alle deelnemers van de GR;*
 - c. *Specifieke taken voor individuele deelnemers.*
1. *Beantwoording van de vraag of de GR de ruimte biedt of er taken kunnen worden opgepakt die nog niet zijn benoemd bij de beantwoording van vraag 1.*

De wet en de statuten van de verschillende regelingen geven diverse mogelijkheden aan de Raad om vorm te geven aan haar taak om te sturen op kaders en te controleren op de uitvoering.

In dat kader willen we vragen om per GR aan te geven op welke wijze wordt vormgegeven aan die mogelijkheden. Daarin graag ook weer een verdeling per mogelijk instrument. Wij hebben daarvoor alvast een, maar wellicht niet complete, verdeling in categorieën van invloed gemaakt:

1. *Benoeming gedelegeerden door de Raad zelf;*
2. *Benoeming van gedelegeerden/bestuurders door het college;*
3. *Sturing via het als raad zelf indienen van een zienswijze in de P&C cyclus van de GR;*
4. *Sturing door als raad een kaderstellend document in te dienen bij de GR;*
5. *Sturing door het voorafgaand aan de P&C cyclus van de GR meegeven van een inbreng aan het college;*
6. *Sturing via de eigen P&C cyclus;*
7. *Sturing door en via gedelegeerden die zijn benoemd door de raad;*
8. *Periodiek bespreken van het beleid van de GR in de raad of commissie. Met de vermelding hoe vaak en/of op welke momenten dat plaats vindt;*
9. *Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf;*
10. *Het periodiek evalueren van de GR*
 - a. *Vastgelegd als verplichting in de regeling van de GR;*
 - b. *Vastgelegd maar alleen op verzoek van (de) deelnemer(s);*

Bijlage 2

Voorgestelde bijbehorende sturingsmaatregelen

[illegible]

- b. Benoeming gedelegeerden door Raad in DB (niet gebruiken)
- c1. Sturing via zienswijze in P&C Cyclus van de GR zelf
- c2. Sturing door als raad een kaderstellend document in te dienen bij de GR
- c3 Sturing door het voorafgaand aan de P&C cyclus van de GR meegeven van een inbreng aan het college
- d. Sturing via de eigen P&C cyclus
- e. Sturing door en via gedelegeerden in klankbordgroep die zijn benoemd door raad
- f. Periodiek bespreken beleid van de GR in de raad of commissie
 - 1 Niet
 - 2 Tweejaarlijks
 - 3 één keer per vier jaar
 - 4 Alleen als daar aanleiding toe bestaat op verzoek van de raad of het college
- g. Sturing via zienswijze op verzoek van de GR zelf
- h. Evaluatie
 - 1. Als mogelijkheid opnemen in de GR
 - 2. Als verplichting opnemen in de GR, eens per vier jaar

